

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 < 05 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 7.

Munkaprogramm.

A parlamenti ülészek kezdetén, mikor a nemzeti párt bejelentette passzivitását, a kormányparti lapok nagy örömmel fogadták ezt az elhatározást. A »Nemzet« három napig arról vezérczikkezett, hogy most már legalább akadály nélkül lehet dolgozni, a liberális párt és kormánya megvalósíthatják az annyiszor megígért reformokat; anélkül is sok a teendő: a közigazgatás államosítását nem lehet tovább halasztani, adóreform, börze-reform elodázhatatlan szükség, a jogi téren nagyon sok a kondifikálni való, új perrendtartást, új büntető törvénykönyvet kell alkotni, a kulturális teendők egész halmaza vár a kormányra, a közgazdaságban meg éppen rendkívül sok a javítani és elintézni való; egyszóval — ezt hirdették nagy fennhangulag — elérkezett az alkotások kora.

Négy hónapig aztán egyebet sem tettek, mint tárgyalták a költségvetést. És mivel az ellenzéki padokról gyengén jelentkeztek a szónokok, Bánffy kikommandozta saját embereit, akik így önmaguk közt rendeztek élvezetes vitatkozásokat.

Május a formális ülések hónapja volt. Hetenkint két-három ülést tartottak, amelyek programján vicinálisok építése, kérények tárgyalása és interpellációk állottak.

Júniusban azután elővették a 16. §-t, később pedig a cukorprémiumot. Megindult mindkettő ellen az obstructió. A

kormány sajtója már a szólásszabadság megszorítását, a klotürt emlegette és valóságos praelectiókat tartott arról, hogy az idő pénz, jól kell azt használni; a kormány tudatában van kötelességének, hasznos és szükséges javaslatokkal akarja foglalkoztatni a parlamentet, de az obstructió megakadályozza az alkotások nagy munkájában. A kompromisszum után megint letárgyaltak egy tuczat vicinális és megkezdődött a nyári vacatíó.

Két hét óta megint együtt van a tisztelt Ház, de úgy látszik, még mindig nem érkezett el az alkotások kora, a kormány nem tud adni dolgot a parlamentnek. Kéthárom formális ülés után tegnap azzal nyitotta meg a képviselőház elnöke a gyűlést, hogy — nincs elnöki előterjesztés. Azután feláll a kormány elnöke és (szerdán) azt indítványozza, hogy a héten már ne is tartsanak gyűlést; a jövő hétre pedig három ülésnek a munkaprogramját a következőkben állapította meg a miniszterelnök: Hétfőn vicinális vasutak, kedden e vicinális javaslatnak harmadszori felolvasása és jegyzőválasztás, szerdán Molnár indítványának indokolása.

A maga szempontjából igaza van Polónyinak, aki erre azt a megjegyzést tette, hogy ezért nem érdemes háromszor összejönni, ezt egy ülésen is elvégezhetnék. De előttünk nem a képviselő urnak kényelemszeretete az irányadó, hanem az ország érdeke. Az ország népe pedig ugyan csak óhajtozik már a régóta ígért reformok és alkotások után.

Azt értjük, hogy a kiegyezési provizoriumra vonatkozó javaslatokat, melyeket

csak a keddi közös minisztertanácson állapítottak meg véglegesen, nem adhatja be rögtön a Ház elé a miniszterelnök, de a sablonos költségvetési munkálatokon kívül talán más teendője is lenne a parlamentnek?

A trónbeszéd, amelylyel a király megnyitotta a múlt novemberben a parlamentet, nem volt ugyan valami stílusztikai virágokkal ékeskedő, emelkedett szellemű szónoki mű, de elég sok ígéretet tartalmazott. Azokat a reformeszméket a szakminiszterek szolgáltatták a trónbeszédhez. Tessék immár gondoskodni azoknak megvalósításáról.

Az állami és társadalmi élet minden ágában érezhető a szükség és hiány, melyek kielégítésre, baj és nyomoruság, melyek enyhítésre várnak. Itt vannak különösen a kiáltó gazdasági bajok, előttünk a fenyegető inség. Ezeket koránt sincs avval segítve, hogy két vármegyében kölcsön-vetőmagot helyeztek kilátásba és néhány helyen téli munkáról gondoskodtak a népnek. Itt a legfőbb ideje, hogy a kormány kifejtse gazdasági programját és valahára komolyan hozzá lásson annak megvalósításához. Mert a népnek kenyér kell, nem ígérek.

A helyzet ura.

Tegnap táviratunkban említettük, ma pedig lapunk más részében részletesen foglalkozunk a bécsi krizissel.

Olyanformán vannak bizony most Bécsben, hogy a kormány nehéz válság előtt áll. Az a sokféle apró elem, a mely a Reichsratban

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Olgicza násza.

— Eredeti tarcza az orosz népéletből. —

Irta: Polgár Sándor.

— Még jó darabon nyúlik el az út Vilnáj? Kifogy egy csöppig a wutkynek és nem tudom hol lelünk itt csájnáját?) — szölt Iván fázósan göngyölgetve magát a vastag daróc pokrócz közé.

— Soh'se féljen gazd'uram, ott leszünk mi nem sokára, — felelt Jaropolk, egy tagbaszakadt erős testalkatu férfi, az Iván kocsisa. Azzal közbe csapott a két tüzes paripának, mire azok még vadabbul, szélnél sebesebben szelték a sikló szánnal azt a járattal, sima, úttalan hómezőt, amelynek végtelenségén nem látszott egyébb hónál.

Iván esedékesen ült a szán farában. Mellette, körülé töltött fegyverek hevernek, készen az esetleges rosszember, — vagy farkas támadásra. Ritka szemöldöke alól folyton föl-föl pislantott kiesiny, fűrészszó szeméivel. Ez jelezte, hogy már türelmetlenkedni kezd.

— Gyorsabban Jaropolk! nógatta újra, meg újra, — mert késő lesz. Az a gaz Ogareff még megesküszik Olgiczával, pedig annak nem szabad, érted? . . . Nesze, hajts föl csak egy kicsit ebből.

) Csájnája — pálinka mérő hely.

És feléje nyújtott egy teli üveg Kwaszt¹⁾ Majd a felét szitta ki belőle Jaropolk egy szuszra. Ez volt a válasza.

És most megint a lovak közé csapott. Magasan szökkent föl körülöttük a lovak patáitól felrugott hó, aztán, akár csak az égből esett volna, sűrűn potyogott alá. Mert később elállott lassan a hóhullás. Nyomasztó csend volt, csak a szán siklása, amint hasította a hómezőt, tett valami kis zajt. Meg a lovak prüszkölése is zavarta a csendet. Amde nem zavarta mindez Ivánt, hogy kocsisának a kellő utbaigazítást megadja.

— Amint odaérünk — szölt — azonnal abrakoltatsz. Aztán felpántlikázod a lovakat. Érted? Aztán tüstént tovább hajtasz, a lakadalmas ház háta mögé. Ott bevarod amíg értekd küldök. Bejössz és letelepszel ott, a hová visznek. Közelemben leszel tehát folyton figyelhetsz. Amikor majd feléd intek és az ülőhelyemet elhagyom, te is felkelsz, kimégy és egyenesen az ajtó mellett benyilóba fordulsz. Ott találsz egy leányt. Azt, a kit én szeretek. Az lesz ott a menyasszony. Érted? De neki nem szabad Ogareff nejjé lennie, érted, nem szabad! . . . Jól vigyázz! Hisz ösmered a járást, elég soká szolgáltál Vilnában, meg aztán, majd minden asszonyt te vittél esküvőre . . .

— Értem! — volt a válasz.

— Kivezeted. Akkorára én is ott leszek. Azután felülteted a szánkóra . . . A többi munka rám vár. Te magad igyekezz mielőbb szabadulni.

) Kwasz — kedvelt orosz ital.

Lóra kaphatsz; már tudnillik olyanra, amilyen kerülközik. Ne válogass! Egy pár puskalövést ne sajnálj, ha észrevesznek; főképp, ha Ogareffnek szólhat valamelyik. — No most elég lesz! Messze vagyunk még?

— Nem sokára ott leszünk, — szölt a kocsis.

— No csak előre . . .

Vilna falucska, két földszintes házsor közt elfutó egyetlen utcájában nagy volt a vigasság. Olgicza, a falu legszebb lánya esküvőre készült Ogareff-el. Olgiczák szegényes parasztháza körülbelül az utcasor közepén állott. Kicsi volt a falu, de minden ridegsége mellett barátságos; a sok zemlyánka¹⁾ fel volt diszítve szép fekete, narancs, meg fehér szinnel. Ez az ország színe. Különösen az Olgiczáké. A ház belsejében egy sarokban van a ház védőszentjének a képe, mely előtt lámpát éget az áhitatos gazd'asszony, Olgicza törődött, öreg anyja. Benn a szobában hatalmas kemence mellett úgy áll, körülötte egy csomó feldiszített szentkép. Ott van a czár képe is. Mindenki, amint belép, előbb a szentképek előtt hajtja meg magát és csak azután üdvözi a háziakat és később, külön, a menyasszonyt. Különösen a sok fiatal legény. Ott van közöttük Ogareff is, a vőlegény, egy ritka szakállu, zengzetes hangú, szép fiatal legény; széles homloka és szép kerek álla kellemes benyomása.

Szegény, paraszti lakoma; fekete kenyér,

1) Zemlyánka — vályogház.

hetvenkétféle pártot alkot s a melyből Ausztria maga áll, most szétszakadásnak indult. Egyiknek ez kell, másiknak amaz, — szóval sok minden, csak az nem, a mit az osztrák kormány kínálhat nekik.

Senki sem hitte, hogy ilyen hatása legyen annak a javaslatnak, amit a bécsi katolikus néppárt feje Dipauli báró terjesztett elő a nyelvkérdés rendezése tárgyában.

Mert hiszen a dolog érdemében nem olyan, hogy miatta annyit kellene háborognia az ausztriai pártoknak.

De ebből az egyszerű dologból hirtelen nagy kérdés lett, mikor a csehek kezdték szítani a tüzet. Ők csináltak a nyelvkérdésből nemzeti kérdést és nyíltan kimondták, hogy ezzel megindult a küzdelem, a döntő küzdelem a szlávok és németek között.

Természetesen ezerféle kívánalmaik vannak s legalább is olyan különállást szeretnének, mint a minő Magyarországnak.

Ezek az egységbomlasztó törekvések megszülték azután a krizist; azt a krizist, amelybe most az osztrák kormány belejutott s marad is.

Es épen nem csodálkozunk azon, hogy a kormány ebbe a nehéz helyzetben oda gravitál, a honnan a legtöbb segítséget várja; de sőt Ausztria maga is abban az elemben keresi jelenleg a támaszt, melynek törekvései a legszolidaritás alapon állanak.

S ez az elem, ez a szolidaritásról ismert elem a bécsi katolikus néppárt.

Igen, ebben keres most az osztrák közvélemény hathatós pajzsot, a mindinkább hevesebbé váló cseh ragaszkodásokkal szemben.

Mert talán ez az egyetlen párt Ausztriában, a mely konzervatív és méltányos törekvéseiben.

Ugy hisszük, ékebben beszél minden bírálatnál a Reichswehr, a hivatalos lap, a mely a többi közt így ír:

»Nézeteink ugyan nem egyeznek minden tekintetben a katolikus néppárt felfogásával, mindazonáltal habozás nélkül kijelentjük, hogy javaslatokat rokonszenvvel fogadjuk. Mert a veleje mégis csak az, a mire mink is törekszünk. Részünkről a nyelvkérdés rendezésére mindenkor azt tartottuk a leghelyesebb módnak, a melyel az érdekelt pártok javulását ki-

kell hogy vivja, a törvény általi rendezést. És Dipauli javaslatának is ez a sarkpontja, Ha megszületik a törvény, megszűnik maga a nyelvkérdés rendezésének szükséges volta is, mert tárgyalanná válik — — —

S midőn a katolikus néppárt így oly művet végez, melyben a vezérszerep okvetlenül az övé s a mely az osztrák törekvések érvényre juttatását czélozza, derék művet végez. Mert oly bajokon segít, a melyen egész Ausztria sanyalódik.

Maga a katolikus néppárt, valamint a programja is elegendő kezességet nyújt arra nézve, hogy soha sem fog oly irányban működni, a mi által akár megrovidíteni Ausztria valamelyik nemzetségét jogaiban, akár pedig szellemi és anyagi előhaladásukban valamelyiket meggátolná.*

Eddig a hivatalos.

Ugy hisszük, nem kell hozzá kommentár.

Vámtarifa-revizio és kereskedelmi szerződéseink megújítása.

Az »Agrár Értesítő« jelenti, hogy a magyar gazdaszövetség élénk akciókat indít a vámtarifa revíziója és az európai kereskedelmi szerződések megújítási ügyében s a mozgalomhoz való hozzájárulásra föl fogja szólítani az egész érdekelt gazdaközönseget, melynek véleménye e kérdésben elsőrendű fontossággal bír. A gazdaszövetség e czélból már a legközelebbi napokban fölhívást fog közölni hivatalos közlönyében a »Hazánk«-ban arra nézve, hogy mindazok, a kiknek az 1903-ban lejárt nemzetközi szerződések megújítására vonatkozólag alapos megjegyzéseik vannak megokolt óhajataikat a gazdaszövetségnek küldjék meg, mely az így beérkezett kívánalmakat rendszerbe fogja szedni és igyekezni fog őket a gazdák jól fölfogott érdeke szempontjából mérlegelve érvényre is emelni.

A gazdaszövetség akciója e téren széles mederben indul; a gazdák táborából számos oldalról készülnek a már tavaly megrendített eszmét támogatni és a mozgalmat életben tartani. A szövetségnek ez akciója a szerződések megújítására hivatott kormányt is föltétlenül hasznára fog válni mert a szerződések megújításának előtanulmányainál a gazdák szövetsége az anyagnak legfontosabb részét fogja fölgyűjteni s feldolgozva az érdekelt miniszteriumnak rendelkezésére bocsátani. A gazdák szövetségének ez akcióját valószínűleg pártkülömbőség nélkül üdvözölni fogják, mert a mint

a mult év folyamán kitűnt, a kormánypárt notabilitásai az agrár viszonyok javítását maguk is első sorban a vámtarifa agrárius revíziójában és a kereskedelmi szerződéseknek a gazdára nézve előnyös alakításban látják.

A vámtarifa revíziójára nézve a monarchia két részének gazdái valószínűleg egyértelműen fognak eljárni. A két fél gazdáinak kifelé azonosak az érdekeik s az osztrák gazdák oszlopos vezetői már tavaly, mikor a magyar gazdák részéről fölszólítás ment hozzájuk, késznek nyilatkoztak a mozgalmat közössé tenni.

Az ideje azonban itt van a közös akciónak. A németek már tavasszal megkezdték a kérdések tanulmányozását. A porosz kormány már megbizta egy közegét az anyag fölgyűjtésével s azzal, hogy az egész vám- és kereskedelmi szerződési kérdést előkészítse. Berlinben már központi hivatali nyitottak a nagy közönység köréből vett vélemények földolgozására s ez a példa már a bécsiakat is arra indította, hogy ugyanily intézményt léptessenek életbe. Ez a mozgalom Ausztriában természetesen főleg az agilisabb iparosok és kereskedők körében indult meg, mert ők mindig megtalálják a kellő eszközöket érdekeik érvényesítésére. A gazdák csak minálunk kezdenek dicséretes módon mozogni, hogy idejekorán fölhívják a kormány figyelmét Magyarország lakossága háromnegyed részének vitális érdekére.

Azt hisszük, hogy a mozgalom az egész országban visszhangra fog találni annál is inkább, mert a mostani gazdasági viszonyok okvetlenül gondolkozóba ejtik a gazdaközönseget, melynek sorába néhol az éhínség fenyegető réme is jelentkezik. Ez ősszel egyébiránt az is felhívhatja a gazdák figyelmét a vámszerződések megújítására, hogy a fellendült gabonaárak mellett mily immens mértékben áramlik be az országba már nemis a balkánbuza, hanem az amerikai és orosz gabona. A most szerzett idegen összeköttetések ugyan nem igen ártanak már ma a gazdának, aki sajnos, már hét forintjával tudott buzáján, de a jövőben nagyban elő fogják segíteni az árak erélyes leszorítását.

De fölhívja figyelmünket az új szerződésekre az a nagy kiterjedésű, általános vámpolitikai mozgalom is, mely újabban az egész világ összes országai részéről is észlelhető. A mezőgazdasági depresszió teremtette új viszonyokba nem igen tudnak belenyugodni az államok s mindegyik igyekszik egyget tágitani a kényelmetlen saruján. Anglia odahagyja a szabadkereskedő elveit, fölmondja szerződését és közös vámunióba lép gyarmataival, melyekből főleg a német ipart szorítja ki. Amerika Egyesült Államai már most csináltak új tarifát, melylyel felvették a harcot a tehetetlen euró-

savanyu káposzta, halak, savanyu kell-leves. egy kis pohánkarétes kerülnek az asztalra. Persze elmaradhatatlan a pálinka, a sok erős ital, rumos thea. Mindkettőből jócskán fogy.

Megjött már Iván is, majd később megjelenik Jaropolk. Ugy, ahogy megbeszéltek. Ogarrett az ő pajtásaival elvegyül a mulatozók közt és Iván folytonos unszolására nem tud elenállni a pokoli italoknak. Lerészegednek.

— Kész-e már Olgicza? — szólt Ogareff pitiyókosan. Gyerünk az esküvőre.

— Tüstént meglesz, — szól Iván, akit szintén meghívtak, mert jó barátja volt az Olgicza boldogult, szántóvető apjának. Azelőtt itt lakott a faluban, jó módu gazda volt, most is az, szerette epedőn Olgiczát, — még most is imádja, de ez hallani sem akar fölöle. Aztán épp ezért itt hagyta a falut és elment Grodnóra. De most, hogy megegyszer, talán utóljára megláthassa, hát mégis eljött . . . de rossz szándékkal . . .

— Kész-e már Olgicza? — kezdi újra Ogareff; de barátai csak csitítják:

— Ne siess lurkó! Elég gyönyörűség lesz még benne ugys!

Iván most intett Jaropolknak. Alig vették ezt észre. Csak mulattak, ittak egyre és daloltak sok szép dalt főképp az »Ukraina viszhangját.«

* Ukraina viszhanga. Kedvelt orosz népdal.

Rossz szándék vezette Ivánt. Elakarta lopni a szegény Olgiczát.

Most Jaropolk kilépett az udvarra, majd pedig az Olgicza benyilójába lépett. Ott állt Olgicza, szép hája gyönyörűen befonva, rajta a takaros myrtus koszorúval, hófehér fogsora, amikor kaczagott, kilátszott, tündökölt, szépen kivillagott. Az égen előkerült a nap néhány reszkető, hőtelen sugára. Nyilván csak üdvözölni jött a szép menyasszonyt, majd eltűnt, visszabujt újra hogy ne lássa mi készül . . .

Az utcán alig volt két lézengő paraszt, mindnyájan benn voltak.

— Gyerünk a szánkóhoz — szólt Jaropolk. És Olgiczával kilépett a kis kapun, hátul Utánuk az anyja.

Bár csak ne jött volna — gondolta Jaropolk.

Iván csak itatta a vőlegényt is a többit is. Majd a szánál termelt. Ott volt Jaropolk is a szép Olgiczával, meg az őz anyjával, akit most Jaropolk elvezetett gyorsan.

Felültek a szánra. Olgicza a rossz Ivánt fel sem ismerte első tekintetre, csak akkor, — de már későn, — amikor a lovak kettőjükkel elrepültek.

Nyil nem ment olyan gyorsan, mint az a kis szánkó. Olgicza szivrepesztő sikoltozása behallatszott a mulatozókhoz, Jaropolk pedig gúnyosan felkiáltott:

— Hé Ogareff, ébredj! Olgicza vár a szá-

non. Majd felkapott egy tüzes — persze lopott paripára s vágatott a szánkó után.

Mintha darázs-fészket bortal megbolgatunk, ugy rebbentek szíjjel a vendégek, ki lóháton, ki gyalog a rablók nyomába. De egyikük se érheti utól; mind lehull utközben nagy részegségében.

Szörnyűség hallani az őz anya jajveszékését.

— Ellopták Olgiczát, segítség! — és nyomban elájul.

A szegény Olgicza pedig ezalatt rimánkodik:

— Eressz el, nem kellesz, százszor inkább a halál!

Mosl Iván könyörgött: Nézd, ott folyó látszik. Olvadón ütődnek egymáshoz tetején a jég-lapok. Emitt az én falum. Barátságos szép ház. Edes, meleg otthon, hő szívem s mindennél hatalmasabb nagy szerelmem. Kérlek, könyörgöm, jöjj hozzám asszonyok . . .

— Inkább a pokolba! Téged megátkozlak hitvány, leketlen! . . .

Igy küzdöttek ketten.

A lovak rohantak, megijedve a nagy sikoltgatástól. Olgicza még egy nagy erőfeszítéssel félig kiugrott a szánból. Iván utána kapott és a hajánál fogva rántotta vissza a szánkóba.

— Készülj a halálra, kiáltott Iván. De előbb ölelj meg, csókolj meg . . . halljunk meg mindketten.

pai államokkal. Az orosz-ázsiai vasut kiépítésére szintén új állapotokat és tényleg fenyegető állapotokat fog teremteni. Itt az ideje, hogy a magyar nemzet alaposan megfontolja azokat a védelmi eszközöket, melyekkel saját megélhetésének alapjait biztosíthatja az új viszonyok rontó áradata ellen.

S azért üdvözöljük a gazdaszövetség nagy akezióját, melylyel szolgálatába áll az ország gazdaközönsége jól meggondolt érdekeinek.

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási ülés.

Tegnap délután tartotta Nagyvárad város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését, a melyen több kiváló fontosságú ügy került elintézés alá. Ismételve felszínre került a községi elemi iskolák egynehányának nyomoruságos állapota, a melyen okvetlen segíteni kell mielőbb.

Az ülésem Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak: dr. Bulyovszky József polgármester, dr. Grósz Albert, Mihelfi Adolf, Hlatky Endre, Némethy Károly, dr. Huzella Gyula, Vári Szabó Béla, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Gyurkovits Kornél áll. ép. hivatalfőnök, Fauszt Elek h. pénzügyigazgató, dr. Baróthy Ákos tb. főorvos, Dus László főügyész, Rácz Mihály főjegyző.

A polgármesteri jelentést tudomásul vették. A jelentés adatait már közöltük.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő jelentette, hogy az összes várad-olaszi elemi iskolákat meglátogatta. Egyes osztályokban a körös parti iskolánál tarthatatlan az iskolai helyiség állapota. Sürgős intézkedést kér, annál inkább, mert köteles volna a megintés miatt a lépéseket megtenni.

A többi szakelőadók jelentései nemlegesek.

A városi gőzmozdony közúti vasútnak villamos erőre leendő átalakítása tárgyában a közigazgatási bejárást a miniszter október hó 11-re tüzte ki. A közigazgatási bizottság a saját részéről Rácz Mihály főjegyzőt és Dus László főügyészt küldte ki a bejáráshoz.

A városi adóhivatalnál helyszűke és munkaerő hiánya miatt tapasztalt szabálytalanságok és rendtelenségek tárgyában a polgármester jelenti, hogy rövid egy két hónap alatt a bajt nem lehet orvosolni. A helyiségek kibővítése iránt már intézkedett. A személyzetre vonatkozólag jelenti, hogy az októberi közgyűléshez előterjesztést fog tenni 3 számtiszt, 4 adóvégreghajtó és 5 becsüs állás szervezése iránt. Ezek által a bajok lehetőleg orvosolva lesznek.

Persze hiába csábitotta a szegény leányt. Iván csak lihegett a felindulástól, szemei szikráztak, teste remegett... hiába... hiába.

A harc rettentő volt. Olgicza elfáradt és a tusakodásban elájult. Iván forrón ölelte, csókolt. Már-már közel voltak a folyó partjához. Iván Jaropolkot nem vehette észre, de ez őket látta és nyomon követte. Iván lovai most a folyó partján ágaskodni kezdtek. Ez volt a szerencse. Jaropolk látta a rettentő küzködést, az elalélt leányt. Gonosz vágya támadt... A mint közelebb ért, fegyvert ragadt hirtelen, hogy lelője nyomorult, lelketlen gazdáját — s övé lesz a leány... Villogott a szeme, megvillant a fegyver és a golyó talált, óh, de nem Ivánt, hanem átfurta Olgicza ártatlan, szunnyadó, haláltvágó szívét. Könyörület volt ez; könnyebb így a halál, mint vízbe fulni. Iván megjéjt; segítségért ordit, ámde későn. A lovak megadták neki a legszönyebb halált. Nekirontottak a jégpáncélos víznek. Iván már fuldokolt. Majd elűnt, majd felbukott és sokáig vergődött, iszonyuan kinlódva, míg végre egy nagy jéglap nekiment s lenyomta végképen a piszkos habokba; utána a lovak is belepusztultak, a kőcsi is alámerült.

Mikor Jaropolk odaért a vízhez, ott uszott Olgicza megtépett, szép nászkoszorúja... Jaropolk letérdelt s csöndesen imádkozott...

Fauszt Elek pénzügyigazgató helyettes a polgármester fenti jelentését a pénzügyminiszterhez leendő felterjesztés céljából másolatban kéri.

A bizottság a jelentést elfogadta s Fauszt kérelmének eleget tesz.

Az utcák fedezése céljából szállított kaviccs garmadák átvételéhez a közig. bizottság részéről Rácz Mihály főjegyző küldetett ki.

Ismét az iskolák állapota.

A városi elemi iskolák szaporítása, a tanhelyiségek rendezése, építése tárgyában dr. Bulyovszky József polgármester terjedelmes előterjesztést tett. Kijelenti ebben, hogy a polgári iskolánál egy parallel osztályt már felállítottak, egy tanerővel, az elemi iskolában szintén megfelelőleg intézkedett; az óvodák ügyének rendezése közvetlen napirenden van; V. Velenczén új óvodát állítanak fel, a többi óvodákat segíyezni fogják, hogy a szegény gyermekek gondozásban, oktatásban részesülhessenek. Az új iskolák építése is napirenden van, mivel a közeljövőben már lesz elék műszaki közege a város mérnöki hivatalának. Javasolja a polgármester, hogy 1. Intézzenek megnyugtató felterjesztést a kultuszminiszterhez. 2. A város évi 73,000 frtot ad iskolai célokra s csak nemrég emelt 250,000 frttal az államnak egy iskola épületet. A vallásügyi miniszter megígérte támogatását az iskolák építéséhez. Kérjek a minisztert, hogy a felsőbb leány iskola fejlesztését újabb osztályokkal elősegíteni sziveskedjék.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő ismételve rámutat az olaszii elemi leányiskolára és az ottani fin iskola 2. osztályára, a melyeket egy pillanatig sem szabad mai állapotukban hagyni. Ideiglenesen is kötelesség mielőbb segíteni bérlet vagy más mód által. Utasítsák a polgármestert, hogy az osztályok elhelyezéséről mielőbb gondoskodjék.

Mihelfi Adolf szintén a rögtöni intézkedés szükségét hangoztatja.

Hlatky Endre elismeri a szomorú állapotokat, de figyelemmel kell lenni arra is, hogy mikor jár le az épületekkel a bérszerződés és lehet-e alkalmas helyiséget találni. Ne adjanak határozott utasítást a polgármesternek.

Sipos Orbán ismételten vázolja az állapotokat s kijelenti, hogy egyik-másik osztály helyisége jó, de a jelzett három osztályt továbbra is a mostani helyiségekben hagyni kegyetlenség volna.

Némethy Károly a mostani állapot mellett szólal fel.

Dr. Bulyovszky József szintén tapasztalta az állapotokat, a melyeket Sipos Orbán felemlített. Igyekezni fog, hogy valamiképp változtasson a dolgon, esetleg a kiüresedett tűzérklaktanya javítása és átalakítása által, a hova pár osztályt elhelyeznének.

A polgármester jelentését elfogadták s a Sipos Orbán javaslatához képest felhívják intézkedésre a polgármestert.

Még néhány adóügy elintézése után a gyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 10. Brenneberg Irén hegedűművészné és Fenyvessy Emil a Vigszínház tagjának hangversenye a nagyvárad színházban.

Október 13. Jogügyi szakbizottság ülése d. u. 4 órakor a Városházán.

Október 14. Városi közgyűlés.

Nov. 7. Elnökválasztó rendkívüli közgyűlés a kath. körben d. e. 11 órakor.

Vára Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagydon.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A kolozsvári tud. egyetem gyászünnep.** A kolozsvári egyetem ifjusága, hiven az egyetem tradícióihoz, hazafias lelkesedéssel ülték meg okt. 6-ikát. Délelőtt a kegyes rendiek templomában Tóth Jenő házfőnök fényes assistentiával gyászmisét tartott, melyen az egyetemi polgárság nagyrésze megjelent. Délután a vidgató nagytermében egyetemi díszgyűlés volt, a melyen a város intelligenciája teljes számban volt képviselve. A programbeszédekből, szavalatokból és két dalárda énekeiből volt igen ügyesen összeválogatva.

* **Választás a gymnasiumban.** A gymnasiumban ma délután 4 órakor tartják meg a segélyegyletben a választást. Miután csak egy elnök-jelölt van: Des Escherolles Gilbert, egyhangú választásra van kilátás.

* **Kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ifj. Várad i Manó okleveles mérnököt az államépítészeti hivatalok létszámába, a X-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. segédmérnökké nevezte ki.

* **Megyebizottsági tagválasztás.** Biharvármegye buntyesdi választókerületében Korb Vazul felső-poenyi lelkészt választották meg megyebizottsági taggá.

* **Ezüst lakodalmemléke.** Pallavicini Ede őrgróf és neje Majláth Etelka grófné, abból az alkalomból, hogy a jövő évben Isten kegyelméből ezüst menyegzőjüket (házasságkötésük 25-ik évfordulóját) fogják ünnepelni s hogy ezen kegyelemnek maradandó nyomai legyenek és hirdessék az ezen idő alatt élvezett testi s lelki malasztokért érzett hálájukat az Isteni Gondviselés iránt, elhatározta, hogy Mosdóson (Somogy megyének Baranyával határos községben) katolikus leányiskolát és óvodát építtetnek s annak vezetését a szent Vincéről nevezett irgalmas nővérekre bizzák. A 30—40,000 frtba kerülő kulturális intézmény a jövő tavasszal a megvalósulás stádiumába lép, hogy áldásait árássa a keresztény ifjuságra és hirdesse az őrgróf család katolikus hitbuzgóságát s nagy áldozatkészségét.

* **Rab-élelmezés.** A kir. ügyészségnél tegnap délelőtt nyújtották be az ajánlatokat a rabélelmezésre. És pedig névszerint a következők: Müller Salamon és társa, Incze Lajos, Lévi Lázár és társa és Lőv Gyula, kikkel megértelmezette dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész, hogy ajánlataikat külön a központi törvényszéki fogház rab-élelmezésére, külön a 9 járásbírósi, még pedig a belényesi, berettyó-ujfalui, élesdi, magyar-csékei, margittai, nagy-szalontai, székelyhídi, tenkei és vasközi járásbírósi fogházak rabélelmezésére vonatkozólag, végül egy a központi, mint a járásbírósi fogházak rabélelmezésének együttes teljesítésére kötelezhetik magukat. A négy ajánlattevők közül először szóbeli ajánlatot tett, írásbeli ajánlatot egy tett. A Müller és Kaufmann vállalkozó cég azonban úgy írásban mint szóbelileg beadta ajánlatát.

* **Ujabb fordulat a karaszói rablőgyilkosságban.** Amint annak idején részletesen megírtuk, Karaszón múlt hó 14-én este Guce Juon házába három ismeretlen ember betört, a házigazda nejét, ki a folyosón aludt, megfolytatták, azután a szobába hatoltak be, a nyomorék Guceit álmából felverve, torkon radadták és pénzt követeltek tőle. A megrémült ember elárulta, hogy ládája fenekén van minden pénze. A gyilkosok azután onnan ki is vettek 72 frtot. Azután összeszedték a szobába található összes ágyneműket és fohérműt és

kereket oldottak. A hatóság természetesen rögtön nyomozni kezdte a tetteseket. Két dolog vallott rájuk. Az ugyanis, hogy tökéletesen ismerősek voltak a házi viszonyokkal, s tudták azt is, hogy a gazda nyomorék s így tőle nincs mit félniök, legvégül, a mily zajtalanul jöttek, úgy távoztak is el. Mint ottani tudósítónk írja, a gyilkosságot borító homály kissé oszladozni kezd. Kézre került négy ember: Horváth Lajos, Tyertyán Mikuláj, Jancsik Gligor és Oltyán Kosztán. Az előbbi kettő oda való lakos s mint rovtott multa emberek meglehetősen rossz hírnévnek örvendenek a környéken. Az utóbbi kettő pedig minden foglalkozás nélküli csavargó. Hárman még csak be tudták valamiképen igazolni olibijüket, de Oltyán Kosztán éppen sehogy. S így, míg az előbbi hármat — kellő bizonyíték híján, — egyelőre szabad lábra helyezték, az utóbbi erősen vallatták, mert nagyon erős a gyanu, hogy ez az egyik érdekelt. Egyébiránt a nyomozás ujult erővel s nagy titokban tovább folyik.

* **Halálozás.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentést:

Berghold Ödön, ugy maga, valamit fia János, ugy az elhunyt testvérei: Dygos József nevével és gyermekeikkel, Dygos Henrik nevével és gyermekeikkel, Dygos Károly nevével és gyermekeikkel, Dygos Sándor, ugy az elhunyt sógorai és sógornői: öz. Nagy Lajosné szül. Berghold Anna gyermekeivel, Berghold Gyula nevével, ugy számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb hitves, anya, testvér, sógornő és rokonnak **Berghold Ödönné**, szül. Dygos Amáliának folyó év október hó 7-én, reggel 5 órakor, élte negyvenedik, boldog házasságának 18-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 8-án d. u. 4 órakor fognak Fő-utca, 802. szám alatt levő lakásánál a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni s az olaszii sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig f. hó 9-én délelőtt 10 órakor fog az olaszii r. kath. plébánia templomban az egék Urának bemutatni. Nagyváradon, 1897 október hó 7-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A kedves testvér.** Mint pösai levelezőnk írja, mult hó 23-án éjjel Ungur Györgyöt, a ki boldogan aludta az igazak álmát, kellemtelen modorban ébresztette fel tulajdon testvér öcsese. A jó fivér nem mást akart, csak bátyját álmában egy kicsit agyoncsapni. Erre nézve háromszor fejére ütött egy bunkós bottal. De a kemény koponyájú bátyja — bár belékelt fejből csak ugy csurgott a vér — hirtelen felugrott és birokra ment gyilkos szándéku öcsesével. Emez aztán jónak látta végre kereket oldani. A nyomavészett gazembert erősen körözi a rendőrség.

* **Szüreti szünidő a községi iskolában.** F. hó 11, 12 és 13-ikán — hétfő, kedd és szerdán — az összes községi iskolákban szüret fog tartatni.

* **Aludj, almodj, ébredj is fel.** Kedélyes duettől értesít bennünket kötegyáni tudósítónk: A minap a déli órákban egy odaváló gazda, Sarkadi József uram elbólintott a község szélén álló kosiján. Valószínűleg szépet álmodott, mert mélyen aludt. Egyszer csak arra ébredt fel, hogy zsebőráját valaki szöktetni akarja. Rémulten felpislant és látja, hogy Tóth Gyula uram a szöktető. Nosza utána ered és barátságos üvöltés közbén üldözi az állomásg. Ott aztán lefűlelték a lovagiatlan férfiut és átadták a nszalontai járásbírósnak.

* **Pérchy Sándor nem halt meg.** Tegnap számunkban megirtuk, hogy P é r c h y Sándor nyugalmazott posta főtiszt öngyilkosságot követett el és néhány perc múlva meghalt. Az esetből csak annyi igaz, hogy P é r c h y csakugyan öngyilkosságot követett el, azonban nem halt meg, sőt kilátás van arra, hogy felépül a mennyiben az orvosok biznak benne, hogy ha

valami komplikáció nem jön közbe, ugy nem-sokára teljesen felépül. Mostanáig az állapota egészen normális, eszméletét is visszanyerte. Neje, a kit sürgönyileg hívtak a beteghez, Váradra szándékozik őt hozni s az orvosok biznak benne, hogy két hét múlva már képes lesz utazni is. A haláleset hírére a postára és a polgári körre kitérték a gyászlobogót, a melyet ma a haláleset megezőfólása után visszavontak.

* **Kiegészítésül.** A kath. kör szerdai választmányi üléséről hozott referadánkból, az ujonan belépett tagok nevei közül tévedés következtében kimaradt Filla Gyula püspökségi uradalmi tiszt neve. Készségesen helyreigazítjuk.

* **A romok alá temetve.** Csak nem régen emlékeztünk meg arról a borzalmas szerencsétlenségről, mely Kolozsvárott történt egy pincze építésénél s 9 ember halálát okozta. Teljesen hasonló körülmények között történt szerencsétlenségről tudósítja lapunkat belényesi levelezőnk: A belényesi járáshoz tartozó R e m e t e községben egy jómódu gazdának épített háza befejezésén dolgoztak már a munkások. A rossz építés, vagy az elővigyázat elmulasztása folytán az új épület egyik oldalfala iszonyu robajjal kidőlt s maga alá temette a munkásokat. Az egyik napszámos: L u k á c s J á n o s meghalt, a másik kettőt pedig iszonyu sebekkel borítva szedték ki a romok alól. Valószínűleg mindkettő belehal a súlyos sérülésekbe. A hatóság azonnal megindította a vizsgálatot annak a megállapítása iránt, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért. Lukács János holttestét a helyszínre kiment hivatalos orvosok ma fogják felboncolni.

* **A darutollas csirkefogók.** Nines szebb ékessége a kalapnak a darutollnál, ez kivált nálunk — köztudomásu dolog. S különösen a nyszalontai vásáron van nagy kelete a tarka kuesmatollaknak.

Történt pediglen nem egészen egy héttel ezelőtt, hogy Jáger Tornyai Lajos — a ki Arpádon lakik és darutollakban utazik — friss szállítmányt cipelt a nszalontai vásárra.

Jó vásárt esapott. E fölötti örömeiben saját személyére nőve zártkörű estélyt rendezett. Az estély kapcsán aztán alaposan bedurrantott és érzékeny hangulatban indult utnak.

Ennyi az ekszpozíció.

Mikor az országuton hazafelé keringett és a kezében levő darutollakkal keringőjéhez az ütemet verte, hirtelen elébe állott három férfi.

Ez a tetőpont.

Az egyik ezek közül hamarosan a háta mögé került és ugy föbe kólintotta Jáger uramat, hogy ez minden további megjegyzés nélkül elterült az anyaföldön.

Ez a tragikai bukás.

A három intrikus pedig elszedvén a hóstól a még nála levő darutollakat, szintén minden további megjegyzés nélkül tova tűntek az éji homályban.

A fordulat még csak most következik.

A leintett Jáger panaszára nyomozást indítottak és Kovárdon Horváth és Tyertyán ottani lakosoknál megkerült 39 drb értékes darutoll.

A kis hamisok kezdetben azt állították, hogy a szalontai vásáron vették 10 pengőért, de aztán Hajdu nevű czimborájukra is rávallották. Mindent beismertek csak az ütésnek nem akadt gazdája. A pipeskedő hajlamujómadarak a szalontai járásbírósg tömlöczében várják a »záró-jelenetet«.

* **Összeégett leány.** Részletesen megemlékeztünk tegnap arról a rémes szerencsétlenségről, mely Szent-János-utczán tegnapelőtt este történt, egy petroleum lámpától. Az iszonyuan összeégett szegény leány: R a p a j k a i Erzsi a közkörházban fekszik, gondos ápolás alatt. A fájdalom-csillapító szerektől fájdalma enyhült s nyugodtabban viseli magát; folyton eszméletnél van. Dr. F r á t e r Imre igazgatófőorvos vette gyógykezelés alá s állapotát bár

nagyon súlyosnak tartja, bizik életben maradásához. Ha meggyógyul is, valószínűleg nyomorék lesz.

* **Méztolvaj.** Kismarjáról írják: Kolozs Mihály 23-án reggel megütődvel látta, hogy méhesét valaki alaposan megdézsmálta s csupa hála fejében valamennyi kaptárát szétrombolta. Gyanuja Szabó István szomszédjára esett, a kinél hamarosan házmotozást is tartottak. És hogy Kolozs uram gyanuja alapos volt, az csakhamar kitünt a sertésölba elrejtett nagy fazék tartalmáról; szinig volt mézzel a nagy fazék s mellette vala egy pár ideális szépségű lépes méz. Haj! sok még a mézből is megártám!

* **Kedélyes tolvajok.** Megirtuk ezen a czimen a napokban azt a lopást, a melyet Fráter Ferencz szőlőjében követtek el. Ma a rendőrség megtalálta az ellopott dolgok közül a fegyvert és a vadásztáskát és a tolvaj nyomában van, ugy hogy elfogatása még talán ma éjjel megtörténik.

* **Rövid hírek.** A *propos.* Kakucsin Kosztin bernyei lakost ismerőse Kakucsin Kosztin a napokban olyaténképen üdvözölte, hogy neki esett és alaposan elagyabugyálta. A hirteten kezű atyafi most az élesdi járásbírósg tömlöczében piheni ki fáradalmait. — *Elpáholtt mező-őr.* Mátyás János brátkai mezőőrt mult hó 21-én Popa Mikuláj, kit tilosban való hajtásért megállított, a kocsii lánczczal derekasan elnászpángolta. Ez a gavallér is az élesdi kóterben tűnődik a világ mulandósága fölött.

A hálátlan Nagyvárad.

— Valami a készülő művészeti jubileumhoz. —

Mottó: Emlékezzünk régiekről.

A jövő esztendőben apochális évfordulóhoz jut a magyar színművészet. Fenállásának első 100 éves ciklusát fejezi be, amely alatt Thália viszontagságos sorsu vándor apostolai a mai magas nívón álló, európai értelemben vett perfect színművészekké váltak.

Mint nemzeti életünknek minden ágában, ugy a színművészet naplóiban is felejthetetlen ez a 100 év. A művészet e század elején még csak nomádéletet élt. Jogosan viselte a játékszin nevet, mert nem voltak állandó csarnokai, hanem vidékről-vidékre, tanyáról-tanyára járt, elhíntve a hazafiság és művelődés magvait.

E sivár pusztaságban Nagyvárad mintegy üde oázist képez, egy olyan stációt, a hol a Muzsa homlokon csókolt választottai barátságos otthonra és meleg fogadtatásra találtak, sőt városunk volt a köpü, melyből a kisebb művészarjak az ország többi vidékeire szétröpültek.

Érthető tehát, hogy Nagyvárad lesz a színhelye azoknak a jubileumi ünnepegeknek, melyek lezajlónak abból az alkalomból, hogy 100 éves lett a magyar színpad.

A »Szigligeti Társaság« lelkes vezéreiből, méltányolva ezen nagyszerű történelmi momentumot, kezükbe ragadták az iniciatívát s a jubileum előkészítésében már annyira haladtak, hogy a programot is megállapították.

Tekintve azt a hosszú időközt, mely a jubileumtól még elválaszt, kissé elhamarkodottnak látszik, hogy az intézők az ünnepek sorozatát ily korán lezárták.

Koncedáljuk ugyan, hogy az ünnepi műsor egyes pontjai, mint pl. a művészet történelmének megírása, hosszabb előkészülettel járnak és szükséges volt ez iránt a határozat kimondása, de semmivel sem látjuk indokoltnak azt, ha a programot már ma, az ünnepély előtt egy teljes esztendővel véglegesen formulázottnak mondják ki. »Quid cito, fit, male fit.« Ez az elv itt is könnyen bebizonyosodhat.

S tényleg vannak is — szerintem — a műsornak foglalkozásai, melyeken mielőbb segíteni kell.

Nevezetesen kész abszurdum, hogy azon nagyérdemű férfiurol, aki a színeszetet városunkba telepítette s nagy áldozatokkal fentartotta, nem tartja a bizottság szükségesnek méltó alakban megemlékezni.

Sándorfi József generózításáról, az

országos hírü Maecenásról örök hálával emlékeznek a színészet évkönyvei.

Biharvármegye egykori híres főorvosának egyik legkitünőbb tudósa volt hazánkban, akinek híre az egész országot bejárta. De országszerte ismeretes volt az önzetlen jellemű tudós, mint áldozatkész műbarát is. Ő támogatta anyagi segítséggel a színészetet. Portája valóságos Mekkája volt a vidéki színészet apostolainak. Nem egy híres színészünkben ő fedezte fel a tehetséget s bocsájtotta szárnyaira.

Hogy milyen nagy szerepet játszott Sándorfi a város és az ország közéletében s milyen büszke lehet Nagyvárad e hü fiára, azt Vas Gereben regényeiből látjuk meg igazán. Ez a népszerű író örök időkre szóló emléket állított műveiben Sándorfinak, a tudósnak, a hazafinak és a műbarátnak, a színészek Maecenásának. De hát »nemo profeta in patria sua«. Nagyváradon még egy utca sem viseli a nevét.

Tavaly, midőn az biharmegyei orvos-egylet 25 éves fennállását ünnepelte, rég mulasztott kötelességet teljesített volna, ha valamilyen képen leróta volna háláját Nagyvárad nagynevű fia iránt, aki az orvosi karnak is büszkesége volt. Azonban bár volt felolvasás, bankett, toaszt elég, ő róla egy szó sem esett. Szóra sem érdemesítette őt a saját czéhe. A város sem vett létezéséről sohasem tudomást, ámbár nem csak óriási szellemi tőkájének vette volt hasznát, hanem magán vagyonát is örökölte.

Most egy újabb alkalom kínálkozik, egy olyan alkalom, melynél már úgy szolván ki sem lehet térni Sándorfi emléke elől. S megint csak negligálva látjuk őt.

Hát az kétségtelen, hogy a színészet történetében foglalkozni kell nagy alakjával, s így a programmon még is szerepelni fog. Ez a szereplés azonban csak amolyan epizódyszerű. Az utókornak nem szabad ilyen fukaron megemlékezni nagyjairól.

Az az ember, a ki nem csak a művészet iránti lelkésedésből és szépérzékénél fogva, de igaz hazafiságlól és fejedelmi pártfogásában részesítette embervóban levő színügyünk megérdemelné talán a pietásnak lelkesebb és közvetlenebb formáját is.

Értsük meg azt, hogy annak az embernek az érdeme az hogy Nagyváradnak ma oka van ünnepelni. Valamint Kolozsvárott az erdélyi mágnások, Pesten a Fáy Andrásal élükön a megye jó táblabírái úgy itt ő teremtette meg a talajt és alapot a színészethez. Ebből az időből is datálódik Nagyvárad jóhíre a színészet előtt ő tette itt tradícióvá a színészet felkarolását.

Nolens-volens ő lesz a jubileum egyik főhőse s az egész ünnepély ugyyszólván Sándorfi jogában fog állani.

Igy állván a dolog, elengedhetetlennek tartják az ünnepélyt intéző bizottság részéről azt, hogy még idejében gondoskodik a hiba és mulasztás kikorrigálásáról.

Erkölcsei kötelesség az ő nagy alakját az ünnepélyen kidomborítani, emlékéit külön is felemlíteni.

Legkevesebb, a mit a színészet multjának ez a nagy alakja a jelentől elvárhat az, hogy maradjanak homályban tettei.

Meg kell iratni az életrajzát s ha lehetséges, a képmásával ellátott füzeteket olcsón, vagy ingyen osztani szét az ünnepély közönsége között.

Száz év alatt először kínálkozik alkalom, hogy tehát a város és megye is részét a megemlékezésből. Allitson fel a város emléktáblát ott, a hol Sándorfi lakott, (Pecze-utcán) s nevezzék el az utcát az ő nevével.

A megye pedig tegyen alapítványt az ő nevére a színészegyesület valamelyik humánus intézményénél.

Csak ilyen, vagy ehhez hasonló intézkedésekkel lesz Nagyvárad ünnepése méltó a nagy eseményekhez, melyeket felidéz s melyben az egész ország részt venni készül.

A dolog anyagi megoldása sem lesz olyan nehéz. Az életrajz megírására is akadni fog városunkban elég hivatott tol Lesznek elegenden, a kik megtiszteltetésnek fogják venni, ha a színészet nagy Maecenásának alakját a jelenkor előtt megörökíthetik. Ha nem akadna más, szívesen vállalkoznék e sorok írója is a feladatra

minden igény nélkül a kárpótlásra már csak az ünnepelthez fűződő családi kapocs és emlékek miatt is.

Ajánljuk a felvett eszmét az illetékes faktorok szíves figyelmébe!

— plex.

Nagyváradia a párisi világkiállításon.

— október 8.

Megemlékeztünk már róla, hogy az 1900. évi párisi világkiállítás megtekintésének könnyítése czéljából a szék és fővárosban egy közéletünk tekintélyes egyéniből egybeállított felügyelő bizottság ellenörködése mellett működő vállalat alakult, melynek igazgatója Somogyi Nándor jónévű budapesti művészeti és irodalmi vállalat tulajdonosa.

A kirándulást rendező vállalat czélja a magyarságnak a kiállításon minél tömegesebb képviseltetésen kívül az, miszerint a kirándulásban való részvételt a magyar középosztálynak lehetővé tegye az által, hogy a legnagyobb kényelem daczára, melyet az utazásban résztvevőnek biztosítanak, az utazás költségei semmivel sem haladja tul egy közönséges külföldi utazás költségeit.

A vállalat tehát nem nyereszkeségi czélzattal alakult, a mit kétségen kívül helyezi az a körülmény, hogy a vállalat tiszta jövedelme kulturális czélok szolgálatára a közoktatási és kereskedelemügyi miniszteriumok és az egyes vidéki bizottság székhelyén levő kereskedelmi és iparkamarák illetve a hely bizottságának adatik át.

Az ily módon szervezett vállalat iránt jogosan táplált rokonszenvből és a most említett kulturális czélzatra való tekintettel felhívás folytán Nagyvárad és Biharvármegyére kiterjedő hatáskörrel városunkban is alakult egy helyi bizottság melynek alább felsorolandó tagjai úgy egyéni tekintélyük mint társadalmi pozíciójuknál fogva a szóban forgó vállalat megbízhatóságát kétségen kívül helyezik.

Elnök: dr. Buljovszky József polgármester.

Alelnök: Glatz Antal.

Titkár: dr. Sarkadi Lajos.

Pénztárnok: Hraniczky Károly.

A bizottság tagjai: dr. Berkovits Ferencz, Cziffra Gerő, Fehér Dezső, Halász Lajos, Jankó József, dr. Kornstein Lajos, Kunz Gusztáv, Mezey Mihály, dr. Vucskics Gyula.

Ezen bizottság a napokban egészíti ki magát a vármegye nagyobb községeiben lakó oly egyénekkal, a kiknél az ügy érdekében komoly támogatásra számíthat.

A bizottság czélja Nagyvárad és Biharvármegyére nézve a utazási vállalatban való részvételt közvetíteni részint az által, hogy a befizetések közül teljesítendő eljárás terheit magára vállalja és a jelentkezők érdekeit a vállalattal szemben képviseli és azoknak érvényt szerez.

A midőn tehát a vállalat felhívását és a részvétel föltételeit a következőkben közöljük, egyben arra irányítjuk a közönség figyelmét, hogy a kirándulásban való részvételre az aláírók a fentebb felsorolt bizottsági tagok és így lapunk szerkesztőjénél is megtehetők.

Felvilágosítások dr. Sarkadi Lajosnál, a nagyváradia kereskedelmi és iparkamara titkárnál kaphatók.

EGYESÜLETEK.

Igazgatósági ülés. A nagyváradia kerületi betegsegélyező pénztár folyó évi október hó 8-án pénteken este 7 és fél órákor, a kerületi be-

teggsegélyező pénztár helységében Kert-utca, Kutiák-féle házban igazgatósági ülést tart. Láng József igazgató-elnök.

A Biharvármegyei Kör közgyűlésére a következő meghívót vettük: A Biharvármegyei Kör folyó hó 9-én este 8 órákor [a Váracsokor] vendéglő (József-tér 1.) külön helyiségében társas estélylyel egybekötött közgyűlést tart, melyre a tisztelt tagtárs urakat ezenel tisztelettel meghívjuk. Vendégeket szívesen látunk. Budapest, 1897. október 5. Grósz Lajos, főjegyző. Pupp Illés, e. i. elnök.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
3. Előterjesztések és választások.
4. Nagy Endre ur felolvasása.
5. Kardos Aladár ur szavalja Poe Edgartól a »Holló«-t.
6. Roboz Andor ur felolvas.
7. Osváth Ernő ur szabad előadása: Az actio és contemplatio kérdéséről. — Megjelen a »Bihari Golya« első száma.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Az ember a teremtés koronája.

Irtá: Jakob A. Némethől fordította: Grusz Lipót Valér. Nagy-Bánya 1897.

Ily czim alatt igen érdekes és tanulságos, munka jelent meg a napokban, mely rövid, világos és meggyőző alakban tárgyalja az anthropologia fő kérdéseit: az emberek számát és elterjedését, az emberi nem felosztását, nyelvek, vallás és műveltség szerinti elágazásait, — az emberi nem faji egységét, — Darwin elméletét és az emberi nem korát.

A mű szerzője a német irodalomban nagy hírnévre tett szert jeles földrajzi és embertani művei által. Szerencsés gondolat volt éppen ezen pompás kis munkáját magyarra fordítani mikor magyar nyelven oly kevés az anthropologiai munkák száma, s ami van, az is a darwinista iskola rég megczáfolt föltevésének szolgálatában áll.

Nagyon emeli e munka becsét az, hogy kitűnő képekkel van illusztrálva. A fordítás igen jó; ha előre nem tudnók, hogy fordított munkát olvasunk, a nyelvezetből ugyan észre nem vennők. (Csak egy megjegyzésünk van: a Descendenztheoriára jó magyar szó van, t. i. a leszármazás elmélete; itt tehát felesleges volt megtartani az idegen szót.)

A munkát melegen ajánljuk a nagy közönség figyelmébe. Aki az embertani kérdések fölül rövid, de alapos tájékozást akar szerezni, azt megtalálja e munkában. Azonkívül minden művelt emberre nézve kellemes és érdekes olvasmányul szolgál e könyv. Hiszen azon kérdésekkel foglalkozik, melyek az embert legközelebről érdeklik: mi és milyen az ember, hogyan és mikor eredt, stb.

Elég fájdalom, hogy a mi közönségünk a tudomány komoly kérdéseit iránt oly kevés érdeklődést mutat s az idegen országokkal és népekkel oly keveset törődik. Mentségül szolgál, hogy éppen az illusztrált embertani és néprajzi munkák nagyon drágák és nehezen hozzáférhetőek.

Ime itt van egy kitűnő effajta munka, mely nem hosszú, nem unalmas, nem száraz — és még hozzá terjedelméről itélve drága sem lehet (ámbár a szerző elfelejtette rányomatni az árát). A legmelegebben ajánljuk a nagy közönség figyelmébe. A szerzőt pedig kérjük, nézzen körül még egyszer a német irodalomban; talál ott több hasonló pompás kis munkát is, fordítsa le azokat is.

Olyan világban élünk, mikor mindenkinek

tollat kell ragadni az igazság védelmére — akinek tehetsége van hozzá; s mindenkinek emberi, keresztényi és hazafiúi kötelessége pártolni az irodalmat, akinek — pénze van hozzá.

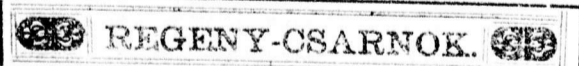
A könyv a lélek kenyere; művelt emberre épp oly lelki szükséglet amilyen testi szükséglet a kenyér, s a műveltség mértéke nem a városok fénye és a paloták nagysága, — hanem az elfogyott könyvek száma.

Dr. Sz.

— Az »Ungária« magyar-román szemle szeptemberi száma most jelent meg igen változatos és érdekes tartalommal. Az első helyen Beöthy Zsoltnak »Jókai Mór és a regények« című munkájából közöl egy részletet, a melyben a magyar irodalom nevezetesebb regényíróinak életadatait közli röviden terjeszkedve ki munkásságukra. Nevezetesen Vas Gerebenről, Pálffy Albertől, városunk szülöttéről, Beöthy Lászlóról emlékezik meg. Azután Márki Sándor »Árpád« című a honfoglalás egy részletét adja elő, különös tekintettel lévén Árpád életjára. Az egész értékezés kimagasló pontja a »Vérszerződés«, a melyet igazán élénken és meghatóan vázolja a szerző. Harmadik helyen Nagy Ernő jeles tollából közöl »A magyar nemesség eredete és fejlődése« címmel egy igazán érdekes és tanulságos közleményt; kár hogy olyan szűk határok közé szorította a szerző értekezését. Dr. Hanko a Székely-Udvarhely közelében levő Homoród fürdőt írja saját tapasztalata nyomán. Lyka Károly »Petőfi« hazánk nagy lyrikusát csodálva őt a halhatalanok közé sorozza. Azután pedig Balázs Sándor »Egy nagy fejthetetlen történet« címmel egy nagyon érdekes humerisztikus eseményt beszél el. Moldován Gergely annak a kimutatására, hogy a román családnevek a keresztnevekből származnak, egész légió nevet halmaz össze. Némelyiknél kétségkívül igaznak látszik a dolog, de soknál már csak nyakatekert okoskodással lehet kimutatni állítását. Azután pedig a románok Unióját czélzó törekvésekkel foglalkozik, a melyet Leopold idejéig fejtték ki, közli Leopold levelét egész terjedelmében. Érdekel várjuk az érdekes közlemény folytatását. Gál J. »Bucsum« községi lakosainak tulajdonságaival és szokásaival foglalkozik. A legminuziosusabb dolgokban is a részlegességet tartja szem előtt. Végezetül pedig Hajden »Az uralkodás kezdetén« című drámájából közöl egy kis részletet.

Közönség köre.

Miseriák a postán. Több oldalról vett felhívás folytán a postaigazgatóság figyelmébe ajánljuk azon körülményt, hogy daczára annak, hogy Kót és Belényes felé délután megy vonat, a délelőtti folyamán feladott levelek csak másnap a reggeli vonattal lesznek expediálva s a levelek teljes egy napig állanak Váradon. Felhívjuk erre a körülményre az igazgatóság figyelmét.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J.

39.
 •Nem, csak D' Abalánét látom, a ki esernyőjével fenyegeti Gegiöt, mert ez nem akarja engedni, hogy az uszómester fürdesse.»
 •Ni! ott van a grófnő! Egészen egyedül uszik! Most hagyja el éppen a kerítést.»
 •Teringgettél! Mily élesen látnak a szerelem szemei!»
 •Te tréfálsz, kedves unokatestvérem!»
 •Nem, igazán nem! mindjárt be is bizonyítom ezt neked; én itt maradok Emmával és téged szabadon bocsátlak.»
 A kis Emmát vörös triko öltözékében már egy fél kilométer távolságról meg lehetett ismerni. A parthoz közel állott és kiemelkedett a vízből, mint valami szirén, de azért egyáltalán nem volt valami félelmetes jelenség.
 •Hozzád jöjnek, szép leánykám?»
 Ez volt a köszönés, melylyel Badoero a

kis Vénust üdvözölte. Megjelenése által két, három fiatal embert zavart el, a kik addig a leányt körülvették, miként a nagy hal közelsége elijeszti a kis halakat, kik sietve elmenekülnek.

Midőn Praudino Elzához közeledett, ez oldalvást kezdett uszni és volt annyi ravaszság benne, hogy fekete fürdőöltözetet vett fel magára, mert csak így sikerült neki a víz átlátszótsága daczára is elrejtene elhízottságát. Ez különben teljesen fölösleges elővigyázat volt a mi Praudinókkal szemben, mert hiszen ez tudvalevőleg szerelmes volt belé és minél többet volt ez asszony közelében, annál inkább szerette.

«Te vagy?»

«Igen!»

«Hogyan voltál képes engem ezen nagy kalap alatt megismerni?»

«Hiszen tudod, hogy a világ végén is megismernélek.»

Praudino nehezen lélegzett és már nehezebben tudott uszni. A grófnő fehér karjai, a víz alatt látszó keskeny, elegáns lábaeskáinak látása kimerítette.

«Fáradt vagy?»

«Ellenkezőleg!»

«Akkor usszunk még messzebbre kifelé.»

«Amint akarsz! Hiszen tudvalevő dolog, hogy a tenger közepébe kell kijönni, ha valaki téged egyedül akar találni!»

«Tudod-e, hogy Jamagata már elkezdett nekem udvarolni?»

Elza nevetve emelte fel fehér karjai egyikét a vízből, hogy nagy kalapját megigazítsa.

«Észrevettem! És hogy te neked tetszik a dolog, azt már nem lehet tagadni.»

«Mit gondolsz? Japánival még nem találkoztam!»

«És azután?»

«Igen a! gyermekek! Aztán Ceciliának ne szólj ám róla, — hogy ily messzire kijöttünk, mert különben olyan hosszú és unalmas prédikációkat tart nekem, hogy sohasem lessz vége.»

«Én részemről bizonyára egy szót sem fogok szólni róla!»

— De hallod, kedvesem, ne udvaroltass magadnak avval a japánival! Igérd meg ezt nekem, akarsz-e?»

«Ki tudja? Mikor ő olyan érzelmetteljes!»

Eiza elszökött mellőle és a vízben viczkándozva hangosan felkaczagott jókedvében.

Praudino tüstént követte őt.

«Esküdjél meg, hogy csak tréfából feleltél így nekem!»

«Menj innen! Hallod? Menj innen, mert a számba csapod a vizet!»

«Hát csak igyál, ha te folyvást a kaczerát akarsz jatszani!»

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az osztrák képviselőház ülése.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távirata.)

Le debur gróf földmivvelésügyi miniszter törvényjavaslatot nyújt be a mezőgazdasági szakszövetkezetek felállításáról.

Silvester képviselő sürgős indítványt tesz, hogy a hivatalnokok fizetését szabályozó törvény 1898 január 1-én hatályba lépjen.

Dangeli, Baseli és Lenassi képviselők sürgős indítványokat tesznek, amelyek a Trieszttel való második vasuti összeköttetést sürgetik és felhívják a kormányt, hogy Ausztria iparának és kül-kereskedelmének érdekében váltsa be ismételtent tett ígéreteit és nyújtson be minél több törvényjavaslatot, amely a második önálló vasuti összeköttetést Trieszt és Isztria között a Tanernvasutttal és ennek a tengerig való folytatásával biztosítja.

A ház folytatja az inségjavaslatok tárgyalását.

A vita lolyamán Schrammel (szociáldemokrata) támadja a keresztényszocia-

lista pártot. Fejtegetéseit viharos közbekialtások zavarják meg a megtámadott párt oldaláról. A Schönerer-párt és a keresztény szocialista párt között izgatott jelenetek fejlődnek, a képviselők kölcsönösen szidalmazzzák egymást. Minthogy a rend helyreállítása lehetetlen, az alelnök elhagyta a termet.

Néhány percz múlva az ülés újra megnyílik. Az alelnök felkéri a képviselőket, hogy ne sértsék az illetet.

Schrammel folytatja beszédét.

Óriási botrány a Reichsratban.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. táv.)

A mai Reichsratban az antiszemita és zsidók között óriási botrány játszódott le. Gregorig képviselő odakiáltotta a zsidóknak: Szemtelen zsidók, gazemberek, hallgassatok! Érdekel ujságírók és mások rárohantak és pofonokkal kinálgatták őt. Antiszemita képviselők pedig ilyenféle titulusokkal traktálták ellenfeleiket: Rongyszedők! Gazemberek! Abrahamovics alelnök egyizben felfüggesztette az ülést az óriási zaj miatt.

Spanyol minisztertanács ülése.

Budapest, október 7. (Saját tud. távirata.)

A minisztertanács mai ülésében elhatározta, hogy Kubának Spanyolország sowerenitása alatt önkormányzatot ad és a háborút amig szükséges folytatja. A külügyminiszter kijelentette az Egyesült Allamokkal való diplomáciai tárgyalások jelenlegi stádiumát. A minisztertanács elhatározta, hogy a főügyésszel vizsgálatot indíttat Weyler tábornok levelének nyilvánosságra hozatala ügyében.

A Szt.-Ferencz rendi szerzetek egyesítése.

Budapest, október 7. (Saj. tud. táv.)

A pápa a Szt.-Ferencz rendek szerzeteit egyesítette Ordminorum-fratium gyűjtőnév alatt.

Rendkívüli minisztertanács Konstantinápolyban.

Budapest, október 7. (Saját tud. távirata.)

Tegnap rendkívüli minisztertanács volt, amely a pénzügyi kérdéssel és Krétával foglalkozott.

Az Ika egy újabb áldozata.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távirata.)

Fiuméből írják: Tegnap este a kikötő bejáratánál ráakadtak az Ikaról odaveszett Paulicsics Montrenai plebános holttestére, mely a vízben úszott. Pénzügyőrök találtak rá, kik kihuzták és a törvényes vizsgálat után a morgueba szállították. A holttest fel volt fujva s feloszlásnak indult. A szerencsétlen plebánosnál aranyórát, szemüveget és 7 frt készpénzt találtak.

Spanyol botrányok.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távirata.)

A tegnap több tábornok között kitört konfliktusra Weyler tábornoknak a lapokban megjelent levele adott okot, amelynek tartalmát Martiner Campos tábornagy magára nézve sértőnek találta. A tábornagy azt kérdezte, vajjon a levél közzétételét. Correa hadügyminiszter megengedte-e? A hadügyminiszter kijelentette, hogy teljesen távol áll a dologtól: Ezzel a konfliktus véget ért. A második konfliktus Sauchez Mira és Azcarraga között volt egy gyűlésen, ahol egy miniszter egy szenatort arcul ütött. Mivel Azcarraga ekkor külügyminiszter volt, a

1897. október 8.

dolognak nem lett következménye. Mihelyest azonban megszűnt a kabinet tagja lenni, Sanchez Mira felvilágosítást kért tőle és különösen elkölték egymáshoz tanúkat. A katonai hatóság közbelépett, Sanchez Mira tábornokot elzáratta és vizsgálatot rendelt el.

Kasics fegyelmi bíróság előtt.

Budapest, október 7. (Saj. tud. táv.) Kasics Péter ma ismét fegyelmi bíróság előtt állott. Tanukul gyorsírókat és újságírókat nevezett meg és hozott is magával. Azonban Tarkovich államtitkár nem engedte meg a nyilvános tárgyalást. Kasics kijelentette, hogy meghajlik az erőszak előtt. A tárgyalást holnap folytatják.

Délamerikai fölkelés.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távirata.) Canudos városát bevették és Consulheirót foglyul ejtették.

Kamatláb-emelés Svájcban.

Bécs, október 7. (Saját tud. táv.) A svájci jegy-bankok a leszámítolási kamatlábat 4%-ról 4 1/2%-ra emelték.

Bonyodalomok Taugerben.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távirata.) A Riff-kalozok vonakodnak foglyaikat kiszolgáltatni. Azt követelik, hogy cseréljék ki őket elfogott Riff-kalozokért és általuk meghatározandó váltságdíjért. Az olaszok által felajánlott 30000 durosra rugó összeget nem fogadták el. Bonyodalomtól félnek.

KÖZGAZDASÁG.

Közérdekű telepek feladatáról.

Folyt. és Vége.

Az ily módon készített ojtások forradása igen szép, a megeredési százalék ép oly magas, mint a legtökéletesebben sikerült dugos, vagy Kröszer-féle ojtásnál. Előnye ezen ojtási módnak, hogy a dugos ojtásnál 1:5 krajezárral, s a Kröszer-féle ojtásnál 1 krajezárral olcsóbb darabonként.

A dugos ojtással szemben megtakarítható, a nyelvelés, a dugó, kétféle fogó, a drót és a dugók leszedési költsége.

A Kröszer ojtással szembe, a gumiszalag s a költőgép. Ezek helyet alkalmazandó az olcsó raffia, a Kriszt-féle ojtó viasz, a denaturált szesz, a melegítéshez a melegítő bádóg edény és a viasz felkenésre alkalmas ecset.

A raffia kötelék előnye, hogy benem vágódik, a Kriszt féle ajtóviasz légmentesen zár, a köteléket idő előtt elkorhadni nem engedi, s az ojtógaly rajta keresztül gyökeret csak ritkán ereszt. Mire az ojtások vastagodni kezdenek, a kötelék elkorhad, s így a kötelékeket feloldozni nem kell. Hogy az ojtásoknál megfelelő százalékos fogamzás biztosítható, arra kell ügyelni, hogy az ék váglapjai egymást tökéletesen ne fedjék, hanem az ojtógaly váglapjából körül-körül mintegy 0.5 mm. kéreg kilátszassék; mert az amerikai vesszőkéreg rétege vékonyabb, mint az európai vesszőé, s így az amerikai vessző háncsöve (cambium rétege) akkor esik az európai vessző háncsövével (cambium rétegével) össze, ha az európai vessző vastagabb kéreg rétegeből, körül-körül egy kis szalag kilátszik.

Hogy éppen mennyi látszassék ki az ojtógaly kéreg rétegeből az ama különbözettől függ, a mennyivel az európai faj kérge vastagabb az amerikai alany kérge rétegénél.

Ha az európai vesszőkéreg rétege sokkal vastagabb, mint az amerikai vesszőé, akkor az európai vesszőkéreg rétegeből szélesebb szalagnak kell körül-körül kitátszani. Szóval az alany vesszőnek mindég 0.5—1 mm-rel vékonyabbnak kell lenni; miután az amerikai vessző sejtszöveti tömöttebbek, s így sejtszöveti is

tömöttebbek, vagyis vékonyabbak az európai vesszőjénél.

A tavaszon telt kísérleteim igazolták, hogy a hüvelyeken (hülzni) teljesen egyenlő vastagságú vesszőkön egymást tökéletesen fedő váglapokkal készített ojtásokból egyszem fogamzott; míg a fent leirt módon készült ojtásokból, gyökeres vesszőkön 80%, sima vesszőkön 40% tökéletes forradásu ojtás lett az eredmény.

Hogy az ojtásoknál az eredmények az országban oly annyira eltérők, azt annak lehet tulajdonítani; miszerint némely helyen az ojtásokat igen korán végeztetik, a helytelen munka megosztás következtében, a halomra vágott ékek kelleténél tovább hevernek a levegőn. De főképp az lehet oka, hogy némely helyen nagyon is passzent válogatják össze az éveket s azért oly kevés is ott a fogamzási perczent, a hol meg kevésbé passzent éveket a fent leirt módon illesztettek össze, ott a fogamzási eredmény is jobb.

Sima Riparia, de azt hiszem bármely amerikai alanyra az ojtást, legjobb a következő módon végezni; az ojtás alá veendő amerikai vesszőkkel akkor szedessük, a mikor annak szemjei jól megvannak duzzadva s akkor rögtön vegyük ojtás alá s illesztjük azonnal igen rézsutt árokba, a forgatással egyszerre, úgy, hogy az ojtási hely 4—5 méterrel a földszínen feül legyen s a kiálló rész jó porhanyó földdel csiskéztessen (takartasson) be.

Kifejtve az ojtás jöminőségét s azok legolcsóbb előállítását, átlérek a harmadik feladat leírására.

Kísérleti szőlő táblák.

Célja a kísérleti táblák létesítésének az, hogy azokon a védék termelésére érdemes fajok rokonságát, (affinitás) az alany fajok adaptációját a talajhoz kimutatni lehessen, továbbá szakszerűen keresztül vezetett szőlőmetszési módok által megállapítható legyen az, hogy melyik faj milyen alanyon, melyik metszési mód mellett, mennyi és milyen minőségű termést képes szolgáltatni, s melyik alanyon, melyik faj, milyen metszési mód mellett, meddig tartja meg termő képességét.

A kísérleti táblák akként lennének kihisítandók, hogy azok mindennikében elférjen 40 sor és minden sorban 20 tőke, négyes kötésben 120 cm. sor és tőke távolsággal. Így akkor felvehető volna 10 faj, minden fajból 4—4 sor.

Az így betelepített táblán keresztbe felvehető lenne 5 metszési miveleti mód (u. m. kopasz fej, rövid csap, javított bak, ménesi karikás és erdélyi karikás.) Ily beosztás mellett minden fajból 16—16 tőke esne egy miveletés mód alá, melyek termés hozama külön-külön volna meghatározandó, a sav és cukor tartalom feltüntetésével.

Az itt leirt kísérleti táblák hossza volna 49 m., szélessége 23 m., tehát az egész terület 1127 m², melyen éppen 1600 tőke férne el.

Most már a hány alany fajt óhajtunk kipróbálni, annyi táblát rendezünk be, minden táblába más alany fajra tett ojtások ültetendők, de minden táblára ugyanazon 10 faj veendő fei, (így pl. 1-ső tábla vialla alany, reá ojtva a kipróbálandó 10, faj 2-ik tábla Rip-Portális alany ugyanazon 10 faj s így tovább.

A közecélt szolgáló állami és községi telepek a kifejtett alapokra fektetve, nem csak a közkivájalomnak felelhetnének meg, hanem a szőlőszet legteljesebb mérvű fejlődését is megfelelő alapon biztosíthatnák.

Makay Sándor,

képesített borászai vándor-tanár.

Uj marharakodó Biharmegyében. A földmivelésügyi miniszter megengedte, hogy a debreczen-derecske-nagylétai helyiérdekű vasut Monostor-Pályi állomásán marharakodó állomást létesítsenek.

Gabonatözsde.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Készaru buzában az irányzat szilárd volt és 40000 mm. forgalom mellett, árak 15 krral emelkedtek.

Határidők.

Budapest, okt. 7.

Határidőben az irányzat jelentékeny magas amerikai jegyzésekre szintén szilárd.

Buza őszre	— — — — —	12.37
Buza tavaszra	— — — — —	11.37
Tengeri	— — — — —	5.37
októberre	— — — — —	4.58
Rozs őszre	— — — — —	8.60
Zab őszre	— — — — —	5.84

Értéktözsde.

Budapest, okt. 7.

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	— — — — —	354.10
Magyar hitel	— — — — —	387.75
Allamvasut	— — — — —	336.1/2
Rimamurányi	— — — — —	255.1/2
Magyar jelzálog	— — — — —	276.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	250.1/2
Villamos vasut	— — — — —	289.—
Budapest közuti	— — — — —	377.—
Oszt. hitel	— — — — —	354.48
Magyar hitel	— — — — —	387.1/2
Allamvasut	— — — — —	336.1/2

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1897. október 7-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	121.—
Magyar koronajáradék	— — — — —	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.—
Belné évi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — — —	155.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	139.—
Oszták járadék papirban	— — — — —	100.75
Oszták járadék ezüstben	— — — — —	101.75
Oszták járadék aranyban	— — — — —	123.—
Oszták korona járadék	— — — — —	101.50
1860. osztrák államkötvény	— — — — —	143.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	965.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	354.40
Oszták hitelintézeti részvény	— — — — —	337.50
Páris vista	— — — — —	341.25
20 márkás arany	— — — — —	952.—
Német birod. lmi márka	— — — — —	58.72
London viste	— — — — —	119.75
Páris vista	— — — — —	47.50
20 márkás arany	— — — — —	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

Dr. Patásky. Felesleges mondanunk, hogy a cikk igen jó dolog, de két körülményre figyelmeztetjük. Kissé késő volna már visszatérni hetek múltán a dologra — és némely passzusért az esküdtsek előtt kellene helyt állani. Egyik dolog sem kellemes.

K. R. Gyergyó, Szt.-Miklós. Megkaptuk és a jövő hét első napjaiban jönni fog. Kincs István jelenleg Kőszegen, Vas megyében van állomáson. Több lap munkatársa.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Krondorfi Savanyuviz

KELLEMES IZE MIATT

UGY MINT ASZTALI VIZ.

DE LEGINKABB MINT

gyógyviz

tüdő, gyomor és

vizhólyag bántalmaknál

sikerrel használtatik.

Nagyváradon kapható: Kádár és Kiss, Janky Antal és Wurst József uraknál.

1897-1898.

Az igen tisztelt vevőközönség szives tudomására hozom, hogy vásárlási utamból visszatérve raktáram a legujabb kész **női- és gyermek-felöltőkkel** valamint **színes** és **fekete** ruhaszövetekkel dusan van felszerelve és hogy azokat

feltűnő olcsó árban

árusítom.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

224-27-50

Aurora legujabb gallérformájú őszi felöltő	—	6 frttól kezdve.
Niobe közönséges őszi gallér	— — —	1 frttól
Dora jó őszi kabát	— — —	4 frttól
Jambó finom posztó télikabát szövet bélés	—	9 frttól
Krull jó bolyhos télikabát szövet bélés	—	6.25
Corsó legelegánsabb télikabát szövet bélés	—	11 frttól
Carla gyönyörű szőrme gallér	— — —	9.50
Carla hosszú szőrme gallér	— — —	18 frttól
Brünn jó őszi szövet duplaszéles	—	22 krtól
Trylbi legujabb 120 széles divatszövet	—	65 krtól
Jászay kitűnő 120 széles női posztók	—	70 krtól
Házi vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	6.85 kr
Creas vászon női fehérneműnek való 1 vég	—	4.40 kr
Junó vászon mindenre alkalmas 1 vég	—	2.70 kr
Polgár vászon legjobb ami létezik lepedő és láb- valónak való $\frac{9}{8}$ széles egy vég 30 rőf	—	5.90 kr

Szőnyeg, paplan, matrác, függöny, berliner kendők, posztó kendők, női és férfi kész fehérneműek, **verseny nélküli olcsó árban.**

➔ **Mérték utáni szövetruhák már 15 frttól kezdve.** ➔